

Izhaja:

10. in 25. dan vsakega meseca.

Dopisi naj se izvolijo frankirati.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 10 kr. od garmondvrste za vsako pot.

MIR.

Vsakemu svoje!

Velja:

za celo leto 1 goldinar,
po pošti prejeman
1 gld. 24 kr.

Denar naj se pošilja pod
napisom:

Upravništvu „Mira“
v Celoven.

Leto X.

V Celoven 10. julija 1891.

Štev. 13.

Zanimiva obravnava in sodba.

Iz Dunaja, 4. julija 1891.

Pred upravnim sodiščem vršila se je danes razprava o pritožbi mestne občine Celovške proti odločbi ministerstva notranjih zadev, ki je, kakor znano, vsled neke pritožbe katoliško-policijskega društva v Celovcu odločilo, da mora tamošnji magistrat vsprejemati slovenske vloge. Tukaj bodi omenjeno, kar je tudi zastopnik Celovške občine dr. Magg naglašal, da o dolžnosti magistrata, reševati slovenske vloge v slovenskem jeziku v ministerski odločbi ni govora, ker je pritožba katoliško-političnega društva merila le proti temu, da se vloga ni sprejela.

Razpravi predsedoval je grof Beleredi, kateri podeli najprvo besedo dr. Magg-u kot zastopniku Celovške občine. On je obširno razgovarjal o pomenu člena XIX. drž. osn. zak. ter prišel do čudne trditve: v tem členu izražen je le princip, kterega se je držati v vseh slučajih, za ktere ni po specialnih zakonih ali ukazih kaj drugega odrejeno. Mesto Celovec ima statut iz leta 1850., v katerem pa ne najdeš besedice o tem, da so organi mestne uprave dolžni sprejemati vloge v drugem nego v nemškem jeziku. Ker je torej ta zadeva s tem specialnim zakonom urejena, tukaj princip člena XIX. drž. osn. zak. nima mesta in določila mestnega statuta Celovškega spreminjati poklican je po deželnem redu zgolj deželni zbor koroški, nikakor pa ne ministerstvo.

Nadalje je ugovarjal dr. Magg proti odločbi ministerstva, da slovenščina v Celovcu ni deželni jezik, da se dosedaj niso nikoli* vlagale pri mestnem magistratu Celovškem slovenske vloge, da si je to zamislilo še le novo politično društvo, v katerem sta merodajna dva** Kranjca, kajti koroški Slovenci nimajo takih zahtev, in h koncu je še paradiral znani „schlager“ o razločku med „windisch“ in „neuslovenisch“ v tistej, naravnost rečeno že ostudnej obliki, v kterej smo to slišali že sto in stokrat.

Za ministerstvo notranjih zadev odgovarjal je dvorni svetnik baron Pascotini, ki je najprvo in najboljše ugovarjal legitimaciji mestne občine Celovške za to pritožbo, češ, magistrat je v predležem slučaju odločeval predmet, ki spada v izročeno področje občine; on je uradoval v tem slučaju kot političen urad prve stopinje, ki je podložen de-

želni vladi in v zadnji vrsti ministerstvu ter mora njihovim ukazom ubogati. Vsa redna uprava bila bi ovirana, vse delovanje političnih oblastev sterilno, da se prizna spodnjim instancam pravica, pritoževati se proti odločbam višjih instanc pri upravnem sodišču.

Sicer pa tudi statut mesta Celovškega to zabranjuje, kajti v § 118. veleva, da morata župan in podrejeni mu magistrat vse ukaze namestnikove ali ministrove izvrševati tako, kot to določuje zakon ali ukaz višje gosposke. Govornik zatem ometava teorijo dr. Magg-a o členu XIX., navaja, da je Celovški magistrat zares v stanu reševati slovenske vloge ter v dokaz tega predloži slovensko pisano vlogo osnovateljev katoliško-političnega društva, v katerem naznanjajo, da se določenega dné zberó v posvetovanje o pravilih novega društva; into slovensko pisano vlogo je Celovški magistrat vsprejel in rešil. Vladni zastopnik se je nadalje skliceval na očitjanje, da se z odločbami kot je ona, proti kateri meri pritožba, neti národni prepír. »Če se trezno misli«, odgovoril je na to očitjanje, »se mora priznati, da se národni prepír in razburjenost mnogo bolj širi, če se ljudem delajo težave in zabranjuje, v svoji lastni občini z občinskimi uradi občeovati v svojem jeziku. Da je Celovški magistrat drugo slovensko vlogo sprejel kakor prvo, ne bi bilo ne prepíra, ne pritožbe in on bi bil zadostil pravici.«

Vladni zastopnik nadalje pravi, da se mu ne zdi vredno odgovarjati na že davno rešeno vprašanje o razliki med „windisch“ in „slovenisch“. **Uradno mu je „windisch“-jezik nepoznat**, on tudi za Koroško kot drugi deželni jezik pozna **zgolj slovenščino** in nepotrebno se mu zdi o tem še le razpravljati, kar je že dognano.

Za udeleženo katoliško-politično društvo govoril je na to še odvetnik dr. Lenoch v bistvu kakor vladni zastopnik, osvetlil je dr. Magg-a teorije o „windisch“ ter ga vprašal, ali v istini hoče trditi, da osnovni zakoni iz l. 1867. niso ob veljavo djali mestnega statuta iz leta 1850. Zanimivo je bilo, ko je govornik pozival dr. Magg-a, naj pogleda v registraturo magistrata Celovškega, kjer najde celo kopico slovenskih vlog in slovenskih rešitev, se vé iz dobe, ko je še posloval vpokojeni magistratni vodja Bratuš.

* To je laž!

** Laž! V celem odborn, ki broji 12 udov, se nahaja samo jeden slovenski brat iz sosedne nam Kranjske, ki pa najbrže našim Nemcem preseda za dva.

Op. ured.

Op. ured.

Po kratki repliki in dupliki ter posvetovanju sodišča naznani predsednik grof Beleredi sodbo: **pritožba mestne občine Celovške se kot protipostavna in nedopustna zavrne.**

Iz razlogov, ki se bistveno zlagajo z dokazi barona Pascotinja in dr. Lenócha, le posnamemo, da se sodišče *in meritum* zadeve niti ni spuščalo, ker ne priznava mestni občini pravice, da bi se v tej, v izročeno področje spadajoči zadevi upirala odredbam višjih instanc.

„Sl. N.“

Politični položaj.

One dni je zahrušelo v političnih krogih, da so se Poljaki zvezali z nemškimi liberalci in tako omogočili novo večino. Naredila pa se je ta govorica zavolj besed, ki sta jih govorila v državnem zboru liberalce dr. Menger in poljski vodja Javorski. Menger je govoril, kakor bi bila zveza med liberalci in Poljaki že gotova reč in sicer iz ozir na vnanjo politiko, ker se morajo Nemci in Poljaki skupno braniti proti Rusom. Javorski pa je izrekel, da so Poljaki radi pripravljene, sodelovati z liberalno stranko, pristavil je pa še, da so Poljaki bili in so še nasprotniki verske šole.

Po teh izjavah so liberalci kar od veselja poskakovali in njih listi so pisali, da je liberalno-poljska zveza gotova reč, da se bo Hohenwart z njegovimi konservativci in Slovenci na stran potisnil, da se bo naredila nemško-poljska vlada in bo vladala v liberalnem duhu. Katoličani in Slovani pa so bili prestrašeni, žalostni in nevoljni, ker se besede Javorskega nikakor niso ujemale s tem, kar je bilo iz poljskih ust do tje slišati o verski šoli in sploh o političnih zvezah. Že drugi dan so nastopili govorniki naše stranke in so začeli Poljakov vest zbuhati. Šuklje jim je v spomin poklical, kako so slovenski poslanci vedno podpirali poljske želje; princ Schwarzenberg je že bolj pikro govoril, se norčeval iz nove zveze in Poljakom očital, da je njih dežela revna in da vedno od drugih pomoč potrebuje; nemški katoličan dr. Ebenhoch pa je rekel, da so bili Poljaki zmirom za versko šolo, da so to izrekli tudi v eksekutivnem odseku vpricho samega Javorskega, da tedaj Javorski ni mogel govoriti v imenu vseh Poljakov. Vse je bilo razburjeno. Poljaki so imeli še tisti dan tajno posvetovanje; kaj se je pri tem govorilo, se ne ve. Še zdaj ni jasno, ali je Javorski res prej ta dan nerodno govoril proti volji svojih tovaršev, ali so si stvar še le pozneje premislili. Toliko vemo, da se je črni oblak nemško-poljske zveze spet razkadil in zgubil. Poljak Madejski je namreč dobil nalogo, da mora stališče pojasniti in on je tedaj v javni seji rekel, da Poljaki niso z liberalci nobene zveze sklenili, ampak da so le pripravljene z njimi skupno delovati v gospodarskih zadevah. Zastran verske šole je rekel, da Poljaki je niso nasprotni, le tega nočejo, da bi se naredila šolska postava za vse dežele, ker Galicija ima že svojo versko šolo in svoje šolstvo sama urejuje, toraj tudi zanaprej želi, da bi se jej ta pravica ne kratila. Rekel je, da Javorski ni imel drugzega v mislih, ko to, kar so Poljaki vedno povdarjali, nam-

reč naj se šolske postave ne delajo na Dunaju, ampak to naj se prepusti deželam.

S to izjavo je bilo veselje liberalcev pristrizeno, in konservativci so si spet oddahnili. Na zadnji dan proračunskega splošnega razgovora je to potrdil tudi voditelj liberalcev dr. Plener, ko je rekel, da se njegova stranka ni zvezala z nobeno drugo. Ona bi se pač rada zvezala s Poljaki, pa ti za sedaj še nočejo ali pa — ne smejo. Položaj je tedaj tak, da liberalci še ne dobijo vse oblasti v roke, večine pa tudi ni v državnem zboru za politične zadeve; zbor je tedaj primoran, pečati se z gospodarskimi zadevami. Za Nemce je ta položaj prav ugoden, kajti oni že imajo vse pravice v narodnem oziru, toraj nemajo nič škode, če o teh rečéh ni več govora. Druga je pa za nas Slovence, ki smo še tako na hudem gledé narodne ravnopravnosti, da nam v mnogih krajih niti slovenskih ljudskih šol ne privoščijo. Te hude rane ne moremo molčé trpeti, če tudi se nam pravi, da sedanjí položaj za naše pritožbe ni ugoden. Kakor smo že enkrat svetovali, pustimo državni zbor za letos na strani in nabirajmo prošnje za slovensko šolo, ki jih bomo poslali učnemu ministerstvu. Bomo vsaj videli, kaj se na tej poti doseči dá. Tirajmo pritožbe, če treba, do upravnega sodišča! Do drugzega leta se bo pa položaj morda toliko pojasnil, da bomo tudi v državnem zboru kaj doseči zamogli.

Češka razstava in Nemci.

Na Češkem in v čeških časnikih se sedaj skoraj o ničem drugem ne govori in ne piše, kakor o češki razstavi. Ni tudi čuda! Saj je češka razstava sad stoletnega češkega truda in delovanja, odkar so se Čehi prebudili. Češka razstava je ob enem skušnja, s katero Čehi hočejo pokazati, da niso več, kakor njihovi sovražniki radi po svetu trobijo, reven in neomikan narod, ampak da lahko stopijo v vrsto najbolj omikanih evropskih narodov. Zato so letos Čehi napeli vse svoje moči in niso se bali ne pretežkega dela, ne velikih žrtev, da bi mogli pred celo Evropo napraviti skušnjo svoje moči in sile. In trdno upamo, da Čehi to skušnjo dobro in častno prestanejo.

Nemci sevéda so koj od začetka češko razstavo razdirali in kazili na vse kriplje. Ko Čehi za nje niso marali, skušali so jo znižati v očéh drugih narodov in zasmehovali so jo, nazivajoč jo „Bubentscher Jahrmarkt“ in mislili so, da če se oni ne udeležijo, da Čehi nič ne opravijo. Pa zmotili so se; ko so jim Čehi dokazali, da je tudi brez njih razstava mogoča, trdili so zopet, da bo de uboga, revna; češ, češka obrtnija ni kos nemški obrtniji. Ko pa so jih Čehi zopet prepričali, da lažejo, trdijo zopet, da sicer ne morejo tega tajiti, da je češka razstava vendar le lepa, ali — pravijo — bila bi še lepša, ko bi ne bila češka; ako bi bila namesto v Pragi, tako-le nekje v Reichenbergu. Verjamemo; a gospodje Nemci posnemajo v tem oziru onega Nemca iz Berolina, kteri, ko je videl krasno podobo na Dunaju, je pripoznal rad drago njeno umetniško ceno, a vendar je pristavil, da bi bila ta podoba lepša in krasnejša, ako bi bila v Berolinu na Nemškem. Je torej vidno, da

se je gospôda, ki tako rada čez češke meje v Berlinu škili, vendar že česa naučila.

Še ne davno so Nemci trdili, da je češka razstava uboga, revna. Lažnjivci! Pojdite jo pogledat, če še tako govorite in če sami nočete povedati, poslušajte vsaj, kako o njeni lepoti, njenem bogastvu govorijo sinovi drugih narodov — in sram vas bode. Boste slišali sodbe Francozov in Angležev, Sasov in Bavorcev, Rusov in Poljakov, Srbov in Hrvatov in stavimo glavo, če tudi imamo le jedno in še ta nam je draga, da ostanete s svojo lažljivo sodbo čisto osamljeni in da — ponavljamo to vnovič — sram vas bodi pred vami samimi.

Zdaj pa so Nemci malo utihnili, kajti nič več jim ne pomaga, da jo črnijo in zasmehujejo. Nihče več jim ne verjame. Češka razstava je vključ vsemu zasmehovanju silno dobro obiskovana, tako da jo je od dné 15. do 30. majnika obiskalo čez 225.000 in do danes pa že blizu 600.000 oseb. Nemško-liberalni časniki so torej slabo sklepali, misleč si v svoji znani predrznosti, da pozornost občinstva od razstave obrnejo, če ne bodo o nji poročali. Ravno narobe: samim čitateljem nemško-liberalnih listov to že preseda, ker jim časniki po tem takem ne privoščijo najmanjšega poročila in zato pošiljajo časnike nazaj. Plener in Schmeikal sta sebe in svojo stranko s svojo prepovedjo, da naj se Nemci razstave ne udeležijo, osramotila. Zakaj vključ prepovedi so se pametni Nemci vendar udeležili in zdaj začenjajo obiskavati češko razstavo Nemci v trumah. Tako so jo prišli ogledat poslušalci višje poljedeljske šole iz Dunaja s svojimi profesorji in izrazili se, da se zadnja dunajska gospodarska razstava nikakor ne more primerjati h gospodarski razstavi češki in ta je vendar le majhen del cele češke razstave. 29. majnika so si jo prišli ogledat tudi poslušalci dunajske tehnike in tudi niso se mogli dosti načuditi njenemu bogastvu in lepoti.

Kakor se vidi, bili so vsi zlobni napadi in načrti Nemcev zastonj. In če tudi še zdaj od njihove stranke kakšna nevošljiva beseda pade, se za to Čehi ne zmenijo. Čehom na tem ni veliko ležeče, kako da Nemci o češki razstavi sodijo, ker vedo, da iz njih govori le zavist, jeza in strast. Sicer pa okus in sodba Nemcev ni merodajna. V Evropi so še, hvala Bogu, drugi narodi, kateri znajo brez predsodkov oceniti poštene izdelke čeških rok in češkega duha.

Prepričani pa smo, da bode sodba njihova zadovoljila vse Čeha in da jim bode plačilo za ves trud, ki so ga z razstavo imeli. In tako, kakor so Čehi razstavo tiho, brez vsega hrupa napravili, tako se bodo tudi tiho veselili svojega vspeha vključ jezi in zavisti Nemcev, vedoč, da samo pridne roke in vstrajno delo kaj velja; in tako dosežejo enkrat tudi vse svoje narodne in zgodovinske pravice.

Dné 26. junija ob 1/2 6. uri zvečer odpeljal se je tudi iz Ljubljane posebni hitri vlak z mnogimi slovenskimi udeležniki v Prago. Zlasti je bilo videti med udeležniki mnogo „Sokolskih“ zastopnikov slovenskih društev z zastavami, katerim so se na Zidanem Mostu pridružili tudi hrvatski „Sokoli“ z zastavami. S tem posebnim vlakom vozilo se je nad 300 udeležencev, ki so se pripeljali dné

27. junija proti večeru v Prago in bili od bratov Čehov sijajno in navdušeno vsprejeti.

Kaj nam poročajo prijatelji naši?

Iz Celovca. (Slavnost sv. Alojzija v Marijanišču.) Kakor se je po celem katoliškem svetu obhajala 300letnica sv. Alojzija, tako tudi gojenci našega Marijanišča niso hoteli zaostati. Pripravljali so se na to skoz šest nedelj, potem je sledila še tridnevna, in slednjič so vsi prejeli sv. zakramente. S tem so patronu mladine gotovo največje veselje napravili. Pri slavnostni maši so gojenci pokazali svojo izurjenost v petju. Zvečer je bila akademija z govori, petjem in igrokazi iz življenja sv. Alojzija. Naj bi nam ta velik in ljubi svetnik izprosil milost verskih šol, da bi spet imeli mladino, ki bi njega posnemala v čistosti, ponižnosti, pokorščini in pobožnosti!

Iz Celovca. (Dvestoletnica domačega polka.) Zares lepe slavnosti smo imeli v Celovcu v dneih 23., 24. in 25. junija. Letos je namreč 200 let, odkar se je ustanovil peš-polk (regiment) št. 7. V tistega so pobirali najprej Moravce, od l. 1817. pa je postal naš domači koroški polk. V teh 200 letih je bil polk v 228 bitkah, in je vselej hrabro stal za cesarja in domovino, tako da je na dobrem glasu med polki našega cesarstva; mnogokrat je zmago odločil ali pa do nje izdatno pomagal. Zato se pa polk lahko s ponosom spominja svoje preteklosti in toliko večim veseljem se je pozdravila misel, naj se letos priredi 200letnica polkova. Mi bomo to slavnost le bolj na kratko opisali, kajti za popolni popis bi komaj zadostoval celi „Mir“. Ze 23. junija zvečer so Celovčani razobesili zastave po mestu, večidel cesarske in koroške. Isti večer se je vršila predslavnost na dvorišču sirotišne vojašnice zunaj mesta. Pri tej slavnosti so se predstavljale žive podobe iz zgodovine polkove. Tudi so nastopile štiri trume, ki so v vojaških oblekah in orožju starih časov predstavljali štiri različne dôle vojaštva. Celi prostor je bil razsvitljen z električno lučjo, ki je imela moč ali svetlobo kakor 40.000 sveč. Gledalcev se je spustilo k temu prizoru kakih 3000 do 4000, v prvi vrsti vojaški dostojanstveniki in najvišja gospôda iz mesta in dežele. Ko so začeli trobentači trobiti po šegi iz leta 1292., pripeljal je nadporočnik Rabič trumo fizilirjev iz leta 1749. na pozorišče. Imeli so belo obleko z višnjevimi robom in trivoglate klobuke. Njih trdo kretanje po stari šegi zbudilo je mnogo smeha. Ko so ti odšli, je godba igrala grenadirsko koračnico. Po kratkem premoru je začela igrati princ Evžénovo koračnico, zaster se je dvignil, in videla se je prva živa podoba: „kako je naš polk vzel z naskokom Samuelski samostan v bitki pri Fokšanu l. 1789.“ Za tem je poročnik Javornik plem. Altenfels pripeljal trumo grenadirjev iz leta 1807. Bili so belo oblečeni z rujavim robom, medvedjimi kapami in črnimi gamašnjami na nogah. Njih kretanje je bilo že bolj urno, ko ono fizilirjev. Potem je godba igrala Koburgovo koračnico. Ko je pa začela igrati Laudonovo koračnico, vzdigne se zaster in vidi se druga živa podoba: „bitka pri Kaldieri l. 1805.“ Poročnik Katineli je za tem prizorom pripeljal

trumo pešcev iz l. 1843. Mnogi iz gledalcev so se teh vojakov in njih opravde še spominjali iz mladih let. Ko je godba doigrala Radeckijevo koračnico, pokazala se je tretja podoba: „kako so naši z naskokom vzeli Križovo goro (Monte Croce) v bitki pri Kustoci 24. junija 1866.“ Zdaj je nastopil četrti vod vojakov pešcev po sedanjem vežbanskem redu. Vsak se je čudil, kako hitro so se ti premikali in zbirali pod poveljstvom poročnika Dopplerja, in videlo se je očitno, koliko napredka je storila vojaška izurjenost v naših dneh in s sedanjim orožjem. Slednjič je prišla živa podoba: „cesar, obdan od svojih vojakov“. Bil je jako lep prizor. Khevenhüllerjeva koračnica je končala to slavnost. Drugo jutro 24. junija je vojaška godba na vse zgodaj predramila Celovčane iz spanja. Ob 9. uri dopoldne je bila slovesna služba Božja na velikem (novem) trgu v Celovcu. Sv. mašo je daroval prečastiti gospod stolni prošt dr. Müller in potem polkovi zastavi podelil blagoslov. Polkovnik Rungg pa je v paradi prisotni polk št. 7 ogovoril z nekaterimi kratkimi pa krepkimi besedami. Prisotni so bili pri tej slavnosti: fzm. princ Württemberg, deželni predsednik in mnogo častnikov in viših uradnikov iz vseh branš, seveda pa tudi nešteta množica ljudstva, ki pa ni dosti videlo, ker je bila prevelika gnječa. Opoludne so vojaki venčali spominske plošče svojih v boju padlih tovaršev; te plošče so v farni cerkvi v Celovcu. Popoludne pa so bile pojedine: za častnike in drugo povabljeno višo gospodo v deželnem gradu, za narednike (feldwebelne) v „Massgarten“, za moštvo pa v vojašnici. Da v prvem imenovanih prostorov ni manjkalo napitnic, razume se samo po sebi. Dne 25. junija popoldne je bila veselica na Križni gori, h kateri je bilo povabljeno vse ljudstvo. Vreme je bilo ugodno, in tako se je res zbralo na tisoče ljudstva. Bilo je tu res lepo in veselo življenje in gibanje: vojaki so pili svoje pivo in na prostem kuhali svoj golaš in svoje klobasice; na dveh krajih so plesali pri vojaški godbi, deloma fantje (vojaki) in dekleta v narodni noši, dekleta večinoma kot „Zilanke“. Razun tega je ljudstvo kratkočasila še neka preoblečena češka godba. Tukaj so lonce pobijali, tam so na mlaj plezali, tukaj se je kazal velikansk vojak v ženski obleki kot „Riesendame“, tam so spet harlekin in klovn uganjali svoje burke, da je bilo dovolj smeha in zabave, pa nikjer najmanjšega nereda. Zvečer pa je bil prostor razsvetljen z električno lučjo in brezštevili lampijoni. Krona vsega pa je bil krasni umetalni ogenj, ki nas je zvečer očaral. To je bilo pa res vredno pogledati!

Iz Celovške okolice. (Želje nemškutarjev.) Po naključji dobil sem v roke 51. št. „Freie (??) Stimmen“ t. l. Smejati moral sem se pa mnogim neslanostim, ktere liberalni listič ponuja vernim svojim bralcem. Kaj vse sme se vendar ponujati razsvetljenim (?) in naprednjaškim (?) liberalcem! — Posebno smešen je v omenjeni številki podlistek: „ein windischer Bauer an den deutschen Schulverein“, v katerem se nek nemškutarji, kmet iz Celovca ali pa kak učitelj iz spodnje Ziljske doline zahvaljuje za vse „dobrote“, ktere prejemajo nemškutarji od imenovanega društva. Nemčurski dopisnik govori v imenu Slovencev (on dosledno piše „windischer“!) — pa uverjen sem, da se mora vsak pošten k večjemu smejati tako neslanemu pisarjenju.

On zahvaljuje nemški „šulferajn“ za to, da „prav krščansko“ (??) skrbi tudi za slovensko deco. — »Koliko bolj skrbi „šulferajn“ za našo deco, nego Mohorjeva družba, ki le skuša sejati prepir med Slovenci in Nemci (!?), ki so doslej mirno* med seboj živeli, in ki po svojih knjigah uči le sovraštvo do nekatoliških bližnjih! Kako ves drugačen je „šulferajn“. Le pristna krščanska ljubezen vlada v njem!« — Tako modruje oni „Slovenec“. (??) Pa kolikor besedij, skoro toliko lažij! Prav slabo podá se nemškutarju propovedovanje o dolžnostih katoliški veri in o krščanski ljubezni! Svetoznana je že „krotkost“ (?) in „pohlevnost“ (?) nemških „šulferajnarjev“, ki po svojem društvu sejejo le prepir med avstrijskimi narodi, ker napadajo in preganjajo vse, kar ni nemško, zlasti s tem, da skušajo slovansko mladino ponemčiti in tako potrapati. — Že dolgo prebiram lepe Mohorjeve knjige, pa našel nisem v njih niti najmanjše stvari, ki bi kazala kakšno sovraštvo do drugih narodov, ali tuje vere. Ne! Ravno narobe! Ker je naša družba slovenska ter skoz in skoz katoliška, uči prav po svojih knjigah ono ljubezen do bližnjega, o kateri se nemškim liberalcem niti sanja ne, čeravno pri vsaki priliki toliko čenčajo o svoji pravičnosti (?) in človekoljubnosti. Dopisun pisari tudi mnogo o potrebi (!) nemščine za nas Slovence, o koristi „šulferajna“, ki pospešuje znanje nemščine (brez ktere po mnenju naših nasprotnikov koroški Slovenci niti v nebesa ne moremo priti!). — Pa znamo, kam pes tace moli. Na vse moči skušajo s pomočjo „šulferajna“ odtujčiti slovansko deco svoji narodnosti in si tako pridobiti novih pristašev za svojo stranko. — A upati smemo, da bode njihov trud postal kmalu brezuspešen; kajti naj se še toliko ustavljajo pravičnim našim težnjam, naj nas psujejo in ometavajo z blatom, pripoznati morajo vendar-le, da tudi slovenski Korotan — gre na dan!

Iz Podjunske doline. (Kresovi. — Slovenske prošnje. — Suša.) Po vseh naših gorah in gričih je bilo na predvečer godu sv. Cirila in Metoda veselo življenje. Naši slovenski fantje so netili krese, ukali, prepevali in streljali s topiči. Tako je prav, da se z lučmi kresov spominjamo svetih mož, ki so Slovanom prižgali luč svete vere. Pokazali pa smo tudi našim zagrizenim nasprotnikom, da se Slovenci ne podamo in se ne odrečemo svojim pravicam, kakor bi oni radi videli. — Naznanjam tudi veselo vest, da je občina Blato zopet podpisala prošnjo za slovensko šolo. Tudi prošnja za slovenske pečate na poštah se bo odposlala. Za nas je pošta Pliberk, toraj smo terjali, naj se poleg nemškega imena tudi slovenski sprejme na pečat. — Imam pa tudi žalostno novico: grozno sušo imamo in kmetje so v velikem strahu. Ljudje napravljajo službe Božje in procesije, da jim Bog pomaga, saj drug jim ne more.

Iz Crne. (Sv. birma.) Lep dan je bil pri nas za mlade in stare 14. junij, ko smo imeli sv. birmo. Predvečer okoli pete ure so prišli prvokrat k nam naš milostni g. knezoškof dr. Jožef Kahn. Že 14 let ni imela Črna tega veselja, da bi videla svojega višjega pastirja v svoji sredi. Obilno ljudstva je pričakovalo visokega gospoda pred slavo-

* Stara pesen o našem ravno v zadnjih dneh spet toliko hvalisanem miru!

lokom; prisotna je bila tudi šolska mladina, in dve deklici ste mil. gosp. knezoškofa pozdravili v imenu cele fare in jim izročili šopek cvetlic. Tudi občinski odbor z županom na čelu se je predstavil visokemu dostojanstveniku in duhovniki so se jim poklonili, katerih je bilo na dan birme deset v Črni, med njimi celó dva iz Štajerske. Gosp. knezoškofu se je videlo, da jih to veseli, da sta jih prišla pozdravit še dva duhovna iz druge škofije. Prelepo so zapeli na daleč okrog sloveči Črnski zvonovi, ko se je začel sprevod pomikati v vas proti cerkvi. Topiči so veselo pokali; o mraku pa so se prižgali na višinah kresovi in delal se je umetalen ogenj, kar se je mil. g. knezoškofu prav dopadlo. Drugi dan na nedeljo so delili višji pastir sv. birmo; ljudstva pa je bilo toliko, da se je vse trlo.

Izza Boča. (Bralno društvo.) V Kostreniški župniji se je osnulo prav potrebno „bralno društvo“ na katoliški podlagi, ktero bo tukajšno prebivalstvo dramilo na vse strani blagostanja, duševnega in gmotnega. Kdor dandanes ne bere, ostane nezaveden in ne more napredovati — ter ves nazaduje; in nasprotnik, spretni Nemeč, ga bo lahko s „Südmarko“ podjarmil in uničil. Torej naj mlado društvo prospava in obilno sadu rodi! Razmere so tukaj malo boljše kakor na žalostnem Korotanu v vsakem oziru. Vstrajnost, žilavost slovenskega ljudstva bo po umnem vodstvu domoljubnih razumnikov sovrage premagalo. Društvo bo podpiralo in mora podpirati samo v katoliškem duhu pisane časnike in knjige, lažiliberalnih ne sme in ne bo trpelo v svojih predalih.

Iz Gorenjskega. (Zboljšanje učiteljskih plač na Kranjskem.) [Zakasnjeno.] Dolga leta smo prosili kranjski učitelji, naj se nam kaj primakne k našim suhim plačam; prav po evangelijskih besedah smo prosili in trkali, čakaje, kedaj bomo uslišani, in kedaj se nam bo odprlo. Poslednjič je vendar, in to že predlanskim, naš visoki deželni zbor pokazal, da ima sree in voljo, učiteljske prošnje uslišati. Zadeva se je bila vendar zavlekla do letos, pa za celo tretjino učiteljev ostala je zavlečena tudi še zanaprej, — sam Bog zna, za kako dolgo še! Dve tretjini učiteljev bilo je res tako srečnih, da so dobili nekaj priboljšeka, eni po celi stotak, njih večina pa po petdesetak; s čisto malo izjemo pa so oni učitelji, ki so poprej dobivali plače po 500 gld., ostali prazni pred durmi. — Poznali smo starega vojaka — dobrovoljčeka, ki je služil cesarja še takrat, ko so vlekli ali „fasali“ prostaki na dan po 5 starih krajcarjev. Ta človeče je tako-le modroval: Kdor je vojakom-prostakom odmerjal plačo, imel je glavo na pravem koncu. Ako bi se jim bilo prisodilo po 4 krajcarje, morali bi poginiti lakote in pomanjkanja; če bi pa „fasali“ po 6 krajcarjev, pa bi bili prešerni in srboriti tako, da bi ne bilo „rinjati“ pred njimi. — Nekako enako je moral pri odmerjenju novih učiteljskih plač misliti tudi naš visoki kranjski deželni zbor, namreč: kdor ima plače 500 gld., on ima dosti, in mu ni treba več. Ali pa so bili morda oni učitelji, ki so dobivali po 500 gld., v spolnovanji njihovih dolžnosti tako zanikerni, da niso zaslužili nobenega zboljšanja? Ne vemo, in tudi dvomimo, da bi bilo tako. Kazati pa se zamore pri dotičnih učiteljih naravnost tudi na nekako ponižanje v tem, ker so bili prestavljeni iz II. nazaj

v III. plačilno vrsto, kakor bi se n. pr. pri vojaki reklo: Vi gospod vodnik (Führer) imate 3 zvezde na ovratniku; odslej vam eno odvezamemo, nosili boste le 2, namest führerja postanete koprol. In takih ponižanih gg. učiteljev naštejemo (razun mesta Ljubljane, kjer gg. kolegov glede zboljšanih plač tudi niso posadili na cvetke) v Črnomeljskem okraju 8; v Kamniškem 7; v Kočevskem 10; v Kranjskem 11; v Krškem 16; v Litijskem 11; v okraju ljubljanske okolice 9; v Logaškem 12; v Novo-meškem 8; v Postojnskem 11 in v Radovljiškem 6, — skupaj njih 109. Še dokaj na slabšem pa so oni gg. tovariši, ki nimajo še preskušnje sposobnosti; ti so „degradirani“ pri plači od 400 gld. na 360 gld. nazaj!!! Če premislimo, da se učitelj naše dni mora šolati za svoj poklic najmanj enajst dolgih let, preden si s teškim trudom in glavovbitjem pribori spričalo zrelosti, in vendar mu je dotlej, da zadobi spričalo sposobnosti, odmerjena manjša plača, kot n. pr. orožnikom, financarjem ali davčnim eksekutarjem, potem si zamore vsakikdo misliti, kako more mladi učitelj biti vnet za svoj uzvišen stan. Ne bomo se čudili temu, ako bomo videli, kako bodo naše „mlade moči“ hrepeneče gledale čez vse meje, kjer bi našle v kaki sosedni deželi košček boljšega kruha, kakor ga jim ponuja rojstna domovina. — Pritrdimo sicer radi, da je naša dežela siromašna; a vendar bi se bilo dalo brez presilnega obremenjenja dežele zboljšati stanje vsaj nekoliko vsem gg. učiteljem brez izjeme. Zdaj zaenbart sicer je, kar je; nevolje je pa „zboljšanje plač (?)“ vendar med učiteljsvom prav veliko obudilo in rodilo, in človeku ni ravno treba prerok biti, če reče, da do takrat ni dalje, ko bodo našemu visokemu deželnemu zboru jele novič dohajati prošnje in klici za pomoč in zvikanje plačil zlasti od onih učenikov, ki so bili pri zadnjem vrejevanji novih plač tako negovani, kakor na primer „bóža mačeha svoje primožene otroke“. Nemci imajo za take slučaje izraz: „eine stiefmütterliche Behandlung“. Eden iz med 109.

Iz Prage. (Velika sokolska slavnost.) Lepe praznike je imela Praga v dneh 28. in 29. junija. Kakih sto tisoč ljudi je prišlo iz vseh vetrov, da si ogledajo krasno razstavo in da vidijo velikansko slavnost, ki so jo priredili češki Sokoli. Zbralo se je blizo 8000 Sokolov z 250 zastavami in 10 godbami; največ je bilo seveda čeških, pa prišli so tudi moravski in šlezjski, poljski, slovenski in hrvaški, potem češki Sokoli iz Dunaja in Nemčije. Ker niso vsi Sokoli enako oblečeni, ter imajo eni rudeče, drugi višnjeve, spet drugi vijolične srajce, eni čepice, drugi klobuke itd., zato se občinstvo ni naveličalo, jih ogledovati. Posebno pozornost so obračali na se francoski telovadci, ki so bili povsod navdušeno pozdravljeni, kjer so se pokazali. Pa tudi poljske, slovenske in hrvaške Sokole je občinstvo odlikovalo s posebno naklonjenostjo. Razun Sokolov je pa došlo še mnogo drugih gostov iz vseh dežel; celó 70 Madjarov je prišlo iz Pešte, ki so se pridružili 200 Čehom, ki so od tam šli na razstavo. Tudi Čehi iz Amerike so bili še prisotni in mnogo Čehov, ki živijo raztrešeni po nemških deželah. Te dni so se marsikteri sorodniki in znanci v Pragi zopet videli in si roke stiskali. Tuje Sokole so Čehi dvakrat pogostili, — enkrat v mestu, drugokrat v Vinogradih.

Njim na čast se je priredila slavnostna predstava v gledališču, kjer so se Francozom odkazali prvi sedeži. Na Sofijskem otoku se je za vse Sokole priredila velikanska veselica in Sokoli sami so svoje igre in vaje kazali dva dni na posebnem prostoru pred neštevilnim občinstvom. Tudi slovenski Sokoli udeležili so se tekmovalne telovadbe in je bil ud Ljubljanskega Sokola, g. Benčan, pri tej priliki odlikovan in v metanji proglašen najmočnejši. Nosili so ga v splošni navdušenosti na ramah. Posebno lep je bil drugi dan slavnostni sprevid, ko so vsa sokolska društva s svojimi zastavami korakali skozi mesto. Po vseh ulicah nagnječeno ljudstvo jih je povsod navdušeno pozdravljalo s „slava!“ in „na zdar!“-klici. V mestni hiši je v imenu mesta župan dr. Šolc pozdravil goste. V imenu Slovencev je izvrstno govoril g. Noll iz Ljubljane. Posebno lepo je govoril tudi Hrvat g. dr. Mazura. Govorili so še Čehi, Francozi, Poljaki, madjarski urednik Déry itd. Sploh pa mi ni mogoče vsega popisati, ker se prizori prehitro vrstijo; kdor ni sam videl, si ne more predstaviti, kako je bilo te dni tu lepo in veličastno. Vreme je bilo krasno.

Kaj dela politika.

V državnem zboru je bila velika debata ali razgovor o politiki. Vsak govornik je hotel dokazati, da le njegova stranka pravo hoče, in da so druge stranke v zmoti. Najveljavnejši govorniki so bili: Mladoček dr. Gregr je hotel dokazati, da njegova stranka ni tako hudobna in nevarna, kakor jo slikajo njeni nasprotniki. Hotel se je raznim strankam na desnici približati; pa njegove besede niso našle dosti vere. Nemški liberalcec dr. Menger je Poljake vabil, naj se zvežejo z Nemci zoper skupnega sovražnika Rusa. Slovenec prof. Šuklje je liberalcem marsiktero resnico povedal, slednjič pa je potožil, kako se slovenski besedi kratijo njene pravice, posebno na Koroškem. Zastran koroških šol je rekel, da bi vlada ne smela čakati še le na pritožbe, ampak minister, če se je enkrat prepričal, da so šole za nič, moral bi sam zaukazati tako uredbo učnega jezika, da bi se otroci vsaj česa naučili. Nemški konservativni kmet Kaltenegger je tožil, da je ljudstvo zmirom bolj sprieno; da otroci, ki predolgo v šolo hodijo, nočejo več delati, in da kmet poslov ne dobi; obžaloval je, da vlada pusti take igre predstavljati, po katerih se ljudstvo spridi. Tem resničnim besedam so liberalci vedno ugovarjali in se tako smejali, da so se kar za trebuhe držali. Prej vpijejo: „volite kmete!“ če pa res kmeta izvolijo, posmehujejo se njegovim besedam, ako jim resnico govori. Le take kmete imajo radi v zborih, ki pridno molčijo in liberalcem vse potrdijo. Oglasil se je tudi ministerski predsednik grof Taaffe, je pohvalil nemške liberalce, da mu več ne nasprotujejo, ampak mirno sodelujejo pri postavitvah, in pristavil je, da od strank ne zahteva, da bi za zmirom odpovedale se svojim željam, ampak le za zdaj, ker prestolni govor to želi, in tudi nobena stranka nema večine, da bi zamogla svoje namene v veljavo spraviti. Spomina vreden je posebno še govor princa Liechtensteina, ki je

pokazal, kako Judi v naši državi zmirom več moč dobivajo in da bodo v kratkem ves denar in vso kupčijo v svojih rokah imeli, kakor imajo že zdaj vse banke in vse več časnike. Nemški konservativcec dr. Ebenhoch je navdušeno govoril za katoliško vero in za versko šolo, od katere katoliška stranka nikoli ne bo odjenjala. Govorili so še: princ Schwarzenberg; Moravca dr. Žaček in Weber; Poljaki Javorski, Madejski in Bilinski; Mladočehi dr. Kaizl, dr. Herold, dr. Vašaty in Kramar; Dalmatincec Perič; Rusin Romanščuk; nemški konservativcec dr. Lienbacher; liberalci grof Wurmbbrand, Fournier in dr. Plener. Najbolj oduren je bil govor štajerskega deželnega glavarja, ki je črnil Čehe, Slovence in Hrvate, da niso cesarju zvesti, da imajo prekucijske namene itd. Dokazal se ve da ničesar ni; grdo pa je, da obrekuje svoje slovenske rojake, katerih zvestoba do cesarja je že davno skušena in vsem znana. Najslabše se je godilo Mladočehu dr. Vašatyju. Ko je namreč proti volji svojih tovaršev govoril za zvezo Avstrije z Rusijo, zapustili so Mladočehi zbornico, na konec pa je dr. Tilšer v imenu Mladočehov izjavil, da Vašaty ni govoril v imenu Mladočehov in da se z njim ne strinjajo. Tako je bil dr. Vašaty še od svojih ožjih tovaršev zapuščen. Pravijo, da bo poslanstvo odložil. V poznejši nadrobni debati je poslanec Klun vladil prav živo na srce polagal, naj vendar popravi zanemarjene ceste na Dolenjskem in naj pripomore, da se posuši ljubljansko močvirje. — Iz Češkega prihaja vesela vest, da so se tam katoličani začeli pridno gibati in da snujejo katoliško-politične čitalnice.

Iz Nemčije prihaja imenitna vest, da se je cesar Viljem proti nekomu izrazil, da se je trodržavna zveza med Avstrijo, Nemčijo in Italijo za šest let podaljšala. Naša zunanja politika ostane tedaj v starem tiru. Kot četrta tiha zaveznica teh treh držav se more šteti Anglija, kar pričajo dogodki zadnjih dnij. Ko je angleško brodovje na Reki tako srčno pozdravilo našega cesarja, pisali so angleški listi, da to potrjuje staro zvezo in prijateljstvo med Avstrijo in Anglijo. — V južni Arabiji se je neki rod uprl zoper turško vlado. Turški viri zatrjujejo, da je punt že zadušen; ali je res, to se pa do nas ne zve natančno. — Ljut boj pa še divja v državi Čile v južni Ameriki med puntarji in vlado.

Gospodarske stvari.

Kako ravnati, da se pridela bolj debelo in lepo sadje.

Kdor sadja ne potrebuje v drug namen nego za svojo domačo družino, bodisi sveže ali suho, briga se navadno prav malo za to, ali je lepo, ampak le gleda, da ga pridela mnogo in vsakovrstnega.

Drugače je pri pravih prijateljih sadjarstva, pri onih, ki poskušajo, kako pridelati lepšega sadja, posebno pa pri sadjarjih, kateri navadno v mesta prodajajo lepše sadje ter vedo, da se sadju boljše vrste cena zelo povikša, kolikor lepše in debelejše je.

Znano je, da zdravo, krepko rastoče drevo rodeva lepše sadje, nego bolešno ali sicer hirajoče drevo. Zato je prvi čisto naravni pripomoček za

pridelovanje lepega sadja vse ono, kar podpira in pospešuje rast sadnega drevja in kar odstranjuje njegove različne bolezni. V to vrsto pripomočkov spada okopavanje in gnojenje prsti okrog drevesa, preganjanje miši in drugega mrčesa, ovijanje debel s slamo, beljenje z apnom, mazanje drevesnih ran z mrzlim katranom, strganje mahu in stare kože, privezavanje mladih in podpiranje starejših sadnih dreves, otrešavanje snega z dreves, obrezavanje suhih ali pregostih vej itd.

Dalje je gotovo, da redilna drevesna moč, koja je omejena, ne more vzrejati veliko število, zato je sadje toliko večje in lepše, kolikor manj ga je vzrediti drevesu. Naraven pripomoček, da se pridela lepše sadje, je torej, preobilno sadje, predno dozori, obrati, potem bode ostalo sadje gotovo lepše in debelejše.

Tudi listje sadnega drevesa potrebuje živeža, zato nekteri sadju pomagajo, da je lepše in debelejše, s tem, da odstranijo sadno perje.

In tako je znanih še več takih sredstev za umetno debeljenje sadja. Med njimi pa omenjamo le še enega, priporočanega po znanem nemškem sadjarji Lukasu. On piše po svojih iskušnjah, pa priporoča za umetno debeljenje sadja preparati drevesno kožo podolgoma. Ako se prešibkemu drevesu z ostrim nožem podolgoma koža prereže po deblu, obrača se drevesni sok bolj na ranjene dele ter jih bolj redi, zaceli rane, in namen je dosežen. — Za debeljenje sadja priporoča Lukas prav to ravnanje. Koža one vejice, na kateri je sad, precepi se od sadu doli nekaj čez prvo rogovilo vejice na vsaki strani enkrat, drevesni sokovi se zato bolj stekajo proti oni vejici, in sad se vzredi skoraj do polovice debelejši nego sicer. Pa, ako se hoče namen popolnoma doseči, treba je vejico podpreti ali privezati, sicer se odlomi vejica ali celo veja, in namesto dobička ima človek škodo. — To ravnanje se ne dá rabiti bolj zelo, ampak za prirejo nekterih sadov posebne vrste, kateri se potem odlikujejo mimo družega sadja iste vrste po posebni, nenavadni velikosti. Pa izkušnje so potrdile, da se ta način dobro doseza. Seveda treba drevesu tudi postrezati z dobro prstjo in obirati mu preobilno sadje.

„Vrt.“

Za pouk in kratek čas.

Faragit, mladi suženj.

(Dalje.)

Po tej grozni sodbi smo se spet na potovanje podali. Postavili so nas v nekem kraju na sejm, kakor sem na Francoskem videl, da živino na sejm priženejo. Nek tuji Arabec me je prijel za roko in mi rekel, naj vstanem in hodim; pregledal je moje roke in noge, mi odprl usta in pregledal zobe, in po nekolikem prevdarku me je kupil. Tukaj sem bil že petokrat prodan, pa še le deset let star. Zdaj sem zapustil prejšnje hudobne gospodarje, ki so me toliko trpinčili, in pridružen sem bil drugi karavani. To je bilo v mestu „Ain-Sala“. Bil sem še preslab za delo; zato so me zaprli v šotor, in da bi ne ubežal, so mi noge v železje uklenili, kar me je zelo bolelo.

Pozabil sem povedati, kaka bolečina me je vselej čakala, če me je kak nov gospodar kupil.

Bodisi Arabec ali Tuareg, kdor me je kupil, peljal me je po sejmu daleč proč od karavane v kak les (gozd) ali na samoto, da bi svoje blago zaznamoval, in to blago smo bili ravno mi sužnji; imajo namreč ti kupci vsak svoje znamenje, če bi kak suženj v zgubo prišel, da ga brž spet spoznajo, ako bi ga čez nekaj let spet kje videli. Ko sem bil prvokrat prodan, mi je moj gospodar Tuareg zvezal roke in noge, in potem me je dvakrat globoko vrezal v desno, in dvakrat v levo lice. Kri je kar curkoma tekla in mnogo sem trpel bolečin, kajti takrat sem bil še le šest let star. V nekterih dneh pa so se rane zacelile. Ko so me Tuaregi v drugič kupili, mi je novi gospodar spet z nožem zarezal drugo znamenje. Ko sem prišel Arabcem v roke, ti so imeli pa spet drugo šego pri zaznamovanju. Nisem se nič hudega nadejal, kar pride Arabec in mi reče: „Faragit, moj mali, vlezi se na tla, jaz hočem narediti, da zaspiš.“ Bil sem takrat osem let star in nisem nič hudega mislil o tem hudobnem človeku; zato sem se vlegel na tla. „Zapri oči!“ mi reče on. Ko sem pa oči zaprl, vzel je Arabec ojster kamen in mi naredil z njim dve globoki rani na levem in desnem licu. Občutil sem grozne bolečine; pa še jokati se nisem smel. Drug arabski gospodar mi je rekel: „Faragit, mi te bomo odebili, da te bomo bolj drago prodali.“ Ko sem pa zvečer zaspal, mi je naredil s kamnom dve rani v lice. Da so kri ustavili in da se rane zacelijo, so dali na rane listje od neke rože, ki raste v naši deželi in ima to moč, da rane celi. Če sem se jokal od bolečin, so mi pretili, da mi bodo glavo odsekali, in mi kazali svoje velike nože. Jaz sem se bal in sem trpel molčé. Bil sem šestkrat prodan in imam na obrazu petnajst zarastkov od ran, ki so mi jih Tuaregi in Arabci naredili, da bi me zaznamovali. Le pogledjte šest zarastkov na mojem levem licu, šest na desnem in tri na čelu!

Bil sem tedaj v Ain-Sali v šotoru zaprt, ker nisem še bil za težko delo. Nekega dne pa so mi odklenili spone na nogah in rekli so mi, da moram iti s karavano v Varglo, kjer nas bodo na sejm postavili.

Bila je spet huda pot skozi puščavo; glad, utrujenost in palica, to je bil vsakdanji kruh ubogih sužnjev. Prišli smo v Varglo na človeški sejm. Postavili so nas v vrsto po krepkosti telesa, najmočnejše spredaj, male in slabe pa zadaj. Videl sem priti veliko kupcev, ki so kupili zdaj tega, zdaj družega mojih tovarišev; pa za mene se nobeden ni zmenil, bil sem prereven videti. Videl sem, kako so moji nesrečni tovariši odhajali z novimi gospodarji, jaz pa sem ostal vedno na svojem mestu. Pa dobri Bog je čuval nad menoj; povedal bom, kako sem postal njegov otrok, in kako sem se naučil, ga ljubiti in mu služiti.

(Dalje sledi.)

Smešničar.

Berač: „Prosim, ko bi imeli par starih čevljev?“

Gospod: „Nemam nič starih, same nove.“

Berač: „O le dajte jih, saj nove še rajši vzamem.“

Kaj je novega križem sveta?

Na Koroškem. Dne 4. julija je bila rešena pred upravnim sodiščem na Dunaju pravda med Celovškimi magistratom in „Katoliško-političnim društvom za Slovence na Koroškem“ zastran slovenskih dopisov. Celovski magistrat je zastopal bivši državni poslanec dr. Magg, slovensko-politično društvo pa vrli češki rodoljub in Dunajski odvetnik g. dr. Lenoch. Magistrat je popolnoma propadel, kajti e. k. upravno sodišče je po vsem potrdilo odlok slavnega ministerstva notranjih zadev z dne 9. septembra 1890, št. 919, ter ovrglo pritožbo Celovškega mesta. Po pol tretjo uro trajajoči obravnavi spoznalo je sodišče, da **pritožba magistratova ni samo protizakonita (gesetzwidrig) temveč tudi nedopustna (unzulässig).** Zmaga je tedaj naša! Obširneje v uvodnem članku. Več pa še spregovorimo o stvari, ko dobimo razsodbo v roke, iz koje se bode razvidelo, na ktere razloge se je magistrat opirati hotel. — V Beljaku se je ustrelil koncipijent Krainer. — Pogorel je Brance v Humčah pri Grabštanju. Škode je menda 2850 gld. — Od leta 1872 že v tretjič pogorel je Weber v Blatogradu. — Nek 18leten kadet, rojen Korošec, se je ustrelil na Dunaju. — Iz nemških krajev se poroča od več strani, da mnogo otrok utone pri kopanju. Stariši bi mogli vendar bolj paziti na mladino! — Pogorel je Mörtl blizu Blatograda. — V Strassburgu je ustanovil podružnico nemškega šulferajna župnik (!) baron Zucco. To je tisti Zucco, ki se je liberalcem letos ponujal, naj ga postavijo za kandidata v državni zbor, in je obljubil pristopiti k nemški levici. Nemci, liberalni in katoliški, so se mu pa le smijali. To pa ne brani, da se jim spet sili. Zucco je gorški Lah. — Pogorel je Hribernik v Tolstem Vrhju. — Pošta se je odprla v Tinjah dné 1. julija. — Lepa je bila slavnost (200letnica) domačega polka grof Khevenhüller št. 7, o kateri poročamo v dopisu. Njej je za petami sledila druga, manj priljubljena slavnost, zborovanje nemškega šulferajna. Sicer se ni pripetila nobena nesreča; taktno pa ni bilo, da so šulferajnovci med pranganjem okoli farne cerkve v bližnji kavarni Madner godli svoje poskočnice. — Tudi na Gozdanjah je toča vse pobila. Padala je debela, kakor mala jabelka. — Dne 4. jul. zvečer smo videli iz Celovca mnogo kresov v čast sv. Cirilu in Metodu po vseh slovenskih gorah. Dotičnih poročil prosimo iz vseh naših dolin. Na god svetih bratov 5. julija se je obhajala v Celovcu slovesna služba Božja v cerkvi sv. Duha. Govornik je bil slavnoznani propovednik č. g. P. Starè iz družbe Jezusove. — Toča je pobila okoli Poreč, Dholice in Blatograda. Padala je silno debela; tudi je bil grozen naliv. Škoda velikanska. — Pri zadnji vojaški veselici je en vojak menda tako nesrečno padel, da si je čepinjo razbil in umrl. — Blizu Beljaka se je obesil čevljar Kacijan. — Pogorel je Kropfič pri Gospi Sveti.

Na Kranjskem. V tretji izdaji je prišla na svitlo „Slovenska Kuharica“, ki jo je spisala Majda Bleiweisova. Priporočamo to lepo knjigo vsem slovenskim gospodinjam, posebno pa kuharicam. Dobi se v Katoliški bukvarni v Ljubljani za 1 gld. 80 kr. trdo vezana. — V Ljubljani so na smrt obsodili neko žensko, ker svojemu novorojencu nalašč ni

jesti dala, da je od lakote umrl. — Več mičnih povestij se je ponatisnilo iz „Domoljuba“ v posebno knjižico, ki se dobi za 20 kr. — V Radovici sta zgorela dva hrama. — Živinsko kugo imajo okoli Kočevja in v Vipavski dolini. — Majhen otrok je utonil na Brezju pri Dobravi. — Pri Hotemozah je 55letni Janez Kmet z voza padel in se do smrti pobil. — V Ljubljani so bili obsojeni: Jožef Snój iz Črnuč zavoljo uboja na 4 leta; France Fik iz Bitnja zavoljo ponarejanja denarjev na 5 let; Jožef Furlan iz Lož zavoljo uboja na 5 let. — V Kočevju je utonil 5leten, Podmolnikom pa 2leten otrok. — V Št. Janžu na Dolenjskem sta dva gospodarja pogorela. — Novo poštno hišo bodo zidali v Ljubljani za 228.000 gld.

Na Štajerskem. Dr. Jurtela se je preselil iz Ptuja v Šmarje. — Nove zvonove so dobili v Kostivnici. — V Mariboru se bo zidalo novo poštno poslopje za 189.000 gld. — V Vitanju so ustanovili bralno društvo.

Na Primorskem. Velika nevolja je med tržaškimi Slovenci, ker je mestni magistrat tako dolgo vrtal, da so se odpravile slovenske pridige pri sv. Justu. Tedaj celó beseda Božja se Slovincem več ne privoščí! To dela národna strast lahonska, kajti tržaški Lah bi radi svet preslepili, da je mesto čisto laško.

Po drugih deželah. Svitli cesar so bili zdaj dalje časa na potovanju. Najprej so šli v Pečuh, kjer se je blagoslovila nova stolna (škofijska) cerkev. Potem so šli na Reko, kjer so bili pozdravljeni tudi od angleških vojnih ladij, ki so se ravno tam mudile. Cesar so na Reki med uboge mnogo denarja razdelili; med drugim so dali tudi frančiškanom na Trsatu 200 gld. Po odhodu cesarjem pa je prišlo na Reki do nemirov med Hrvati in madjaroni, kateri poslednji so večidel Lah, pa z Madjari držijo. Reka je mesto na Hrvaškem, ker pa pri morji leži, vzeli so jo Madjari Hrvatom, da imajo tudi oni vsaj eno pomorsko mesto. Madjarska (ogerska) vlada veliko stori za Reko, in mesto raste in se širi od dné do dné! Iz Reke so šli cesar v Dalmacijo, kjer so si ogledali več dalmatinskih mest. Po vseh teh krajih je ljudstvo navdušeno pozdravljalo svojega vladarja. — Grozna nesreča se je prigodila blizu Mönchsteina v Švici. Most čez neko reko se je podrl, ko je železniški vlak na njega pridrčal. Vsi vozovi so padli v globočino, v vodo. Blizo 80 ljudi je našlo svojo smrt, nekaj so jih vendar rešili. — Kako nevarno je na morju, to se vidi iz velikega števila bark, ki se jih potopi. Lani se je potopilo, kolikor je znano, 200 parnikov in 921 jadernikov. — V Šarlevili na Francoskem je nekdo z dinamitom razstrelil en del orožniške vojašnice. — V Jovi (Amerika) je šel vlak iz tira v vodo. Mnogo je ranjenih. — Na Angleškem sta dva vlaka vkup treščila. 34 vojakov je močno ranjenih. — V Pragi je letos veselo življenje, ker prihaja mnogo tujcev na razstavo. Nedavno je došlo več Poljakov, ki so bili navdušeno pozdravljeni. Kmaló potem pa je bila velika sokolska slavnost, h kateri je prišlo na stotine čeških, francoskih, poljskih, slovenskih in hrvaških sokolcev. Bili so vsi z velikim veseljem sprejeti in pozdravljeni. Kako ljubijo Čehi svoj rod in svojo domovino, vidi se iz tega, ker je celó iz Amerike prišlo kakih 70 Čehov razstavo gledat in še enkrat

pozdravit domače gore in stare znance. Bili so navdušeno sprejeti.

Duhovniške zadeve v Krškej škofiji.

Č. g. oskrbnik Spodnje-Dravske dekanije in župnik v Špitalu, France Guggenberger, je imenovan za dekana in knezo-škof. konzist. svetovalca. Č. g. Fr. Petek, župnik v Grebinju, je potrjen za dek. svetovalca. — Č. g. A. Walcher, župnik v Projern-u, je stopil v stalni, in č. g. provizor Ign. Bader v začasni pokoj. — Fara Projern je razpisana do 15. avg. t. l. — Umrl je dné 27. junija č. g. P. Ernest Frankl, duhovnik Benediktinskega samostana v Št. Pavlu. N. v m. p.!

Naznaniło.

Meseca avgusta t. l. odpeljal se bode iz Ljubljane že drugi posebni hitri vlak na razstavo v Prago, kateremu pridružiti se hočejo tudi nekteri koroški Slovenci. Voznina je jako nizka in bode veljala za tje in nazaj v III. razredu le kakih 15 gld., v II. razredu kakih 27 gld. — Pri tej priliki pa si vsakdo lahko ogleda tudi mesti Gradec, Dunaj, Brno itd., ker se sme vožnja 5krat pretrgati. Kdor si izmed koroških Slovencev želi ogledati zlato stostolpno Prago in krasno češko razstavo, pridruži naj se temu slovenskemu vlaku in naj blagovoli do konca tekočega meseca svojo udeležbo naznaniiti uredništvu našega lista, da se mu dajo potrebna navodila.

Vabilo.

Podružnica sv. Cirila in Metoda za Št. Kancijan in okolico napravi na nedeljo dné 19. julija ob 3. uri popoldne v gostilni pri „Majarju“ v Št. Kancijanu svoj **letni občni zbor** po tem-le dnevnem redu: 1. Pozdrav predsednikov. 2. Poročilo odbora. 3. Volitev novega odbora. 4. Slučajni govori in nasveti. 5. Vplačevanje letnih doneskov in vpisovanje udov. Po zborovanju petje in prosta zabava. Častiti govorniki, podružnični udje ter vsi rodoljubi slovenski sploh, od blizo in dalječ, so k temu zboru prav prijazno povabljeni. **Odbor.**

Loterijske srečke od 4. julija.

Gradec	1	16	2	76	23
Dunaj	18	21	44	4	60

Tržno poročilo.

V Celovcu je biren:

pšenica po . . .	5 gld.	90 kr.
rž	5 "	"
ječmen	4 "	25 "
oves	2 "	60 "
hejda	4 "	80 "
turšica	4 "	40 "
pšeno	6 "	80 "
proso	— "	— "
grah	— "	— "
repica	1 "	20 "
fižol, rudeči	5 "	20 "
Deteljno seme — do — gld.		
100 kil.		

Sladko seno . . .	1 gld.	90 kr.
kislo	1 "	30 "
slama	1 "	20 "
meterski cent (100 kil.)		
Frišen špeh kl. —	gld.	70 kr.
maslo	1 "	— "
mast	— "	75 "
Navadni voli	100—120	gld.
pitani voli . . .	120—190	"
junci	60—90	"
krave	60—120	"
junice	50—80	"
prešički	5—15	"

Današnja številka obsega deset strani.

Oglasila.

Tiskarna družbe sv. Mohorja

se uljudno priporoča za natiskovanje vizitnic, pisemenih zavitekov itd. po najnižjih cenah.

Malo posestvo na prodaj.

Novo pobištvo, nov skedenj, 7 oralov njiv, travnika in gozda, se proda po nizki ceni, ako ugaja, tudi z letošnjim pridelkom. Posestvo je deset minut od Rožeka. Več pové občinsko predstojništvo v Rožeci (Rosegg, Kärnten).

Franc Sadnikar,
trgovec z železjem v Celovcu

(Burggasse šte. 7)

priporoča po najnižjih cenah **grobne križe**, trpežno pozlačene, v raznih velikostih. Raznovrstno **železo**, kovane šinje za kola, podvozi, puše za kola, žlajfe, cikle, sploh železo razne debelosti in širokosti za vsako potrebo. Lopate, krampe, motike, sekire, capine. Žage z najboljšega jekla. Pile za žage, razna orodja za hišo in rokodelce. Kovanja za okna in vrata. Kovane in čevčnaste žebelje. Raznovrstna kuhinjska posoda z vlitaga in kovanega železa. Strelovode (Blitzableiter) v ognju pozlačene. — K seči ali košnji in žetvi priporočam sloveče bistriške kose in srpe ter prava

bergamaška kamenja (oslé) za brušenje taistih. Na željo razpošiljam od križev tudi cenike in obrise poštnine prosto vsakemu, kdor se zanje oglasi.

Največji izbor.

L. Mikusch,

tovarnar dežnikov in solnčnikov

v Ljubljani, Mestni trg šte. 15.

priporoča svojo bogato zalogo

dežnikov in solnčnikov

v kakoršnikoli velikosti in iz vsakovrstnega, blaga, najprosteje in tudi najelegantneje izdelane po najnižji ceni.

Prekupčevalcem so na zahtevanje obširni ceniki franko na razpolaganje.

Trdno blago.

Lepa oprava.

Najnižja cena.

pripravljena od lekarja PICCOLI-ja v Ljubljani, je uplivno zdravilo, ki krepcá želodec, mehča, čisti, odpravlja zlato žilo in odganja gliste.

Sestavljena je iz zdravih, v rastlinstvo spadajočih snovij ter ni nikako drastično učinkujoče, marveč labko, delovanje organov urejajoče zdravilo, katero organizmu kar nič ne škoduje, če se prav delj časa rabi.

Esenco za želodec pošilja izdelovatelj proti poštnemu povzetju v skatljah po 12 steklenic za gl. 1.36; po 24 za gl. 2.60; po 36 za gl. 3.84; po 44 za gl. 4.26; po 55 za gl. 5.62; po 110 za gl. 10.30; po 550 za 50 gl.

V steklenicah po 15 kr. prodaja se skoro v vseh tu- in inozemskih lekarnah. — V Celovcu prodaja jih lekar Thurnwald in Egger, v Beljaku dr. Kumpf in Scholz, v Trbižu Siegel.

Občina Gornjigrad

naznanja, da se je vsled odloka vis. c. k. namestnije od 22. novembra 1890, št. 25589

kramarski in živinski sejm

preložil od 6. februarja na 25. julija, t. j. na dan sv. Jakoba. K obilni udeležbi vabi

Županstvo trg Gornjigrad 5. jul. 1891.

Jožef Kraine, župan.

Rok Sies,

slikar in pozlatar

v Celovcu, gosposke ulice šte. 7

se priporoča čast. duhovščini za popravo altarjev, prižnic, križevih potov, krstnih kamnov, svečnikov in za trpežno pozlačevanje zvonikovih vrhov in križev. Tudi izdeluje nove altarje, popravlja stare slike in pobarva cerkvene stene okusno in dober kup.

Z odličnim spoštovanjem

Rok Sies.

Kmetija v zakup.

Za 5 ali 10 let se dá v najem ali zakup (štant) grajščinska kmetija grofov Dietrichsteinov v Humberku (Hollenburgu), obsegajoča 29 oralov 1170 štirjaških seznjev vrtov in travnikov, 35 oralov 1500 štirjaških seznjev njiv, 941 štirjaških seznjev pašnika, travniki taki, da se dá nanje voda napeljati, vse v davčni občini Kotmara ves, s hišo in gospodarskim poslopjem, poslednje z velikimi obokanimi hlevi. Oddá se v najem s 1. novembrom 1891. Ponudbe in vprašanja sprejema grajščinsko oskrbníštvo v Humberku (Hollenburg), pošta Celovec.

Proč z bobovo kavo, kupujte Kneippovo sladno kavo,

ki jo izdeljuje za Avstro-Ogersko po naročilu g. župnika Seb. Kneippa edino le tovarna

bratov Ölz v Bregencu na Bodenskem jezeru.

Velečast. gosp. župnik Kneipp se je odločno izrekel zoper bobovo kavo, kakor jo zdaj v prodajalnicah kupujemo in uživamo. Tista je sad strupenega drevesa, ne daje telesu nobene moči, razburja le živce, ker je strupena, ter izvaja še druge jedi na pol prebavljene iz želodca. Kneippova kava pa ima veliko

redilno moč, pomiri živce in je dosti boljši kup. Komur bi se ta kava ne zdela dovolj okusna, naj jej pri-meša nekoliko

Ölzove kave,

in ne bo skoraj poznal razločka od navadne kave. Pil bo pa potem redilno, zdravo in ceno kavo.

Kako se ta kava kuha, to se bere že v naših zavojih. Kdor kupuje, naj pazi, da dobi pravo blago, ki ga pozna na tem: zavoji so štirivoglati in rudeči, bratov Ölz, varnostna marka, ponvica, podoba in podpis župnika Kneippa. Ölzoava kava nosi naše ime in ponvo.

Dobi se v vseh boljših prodajalnicah za prekmorsko blago. Lahko se pa tudi pri nas naroči, in jo pošljamo v zavojih po 4½ kil franko s pošto.

Bratje Ölz,

tovarna za Kneippovo sladno kavo v Bregencu.

V zalogi tiskarne družbe sv. Mohorja v Celovcu dobiti je v mali obliki molitev:

Tri božje čednosti,

kakor so jih slovenski verniki na Koroškem povsod moliti navajeni. — 100 iztisov velja 30 kr., po pošti prejetih 40 kr.

Kaznim možem

v starosti od 25 do 40 let, neoženjenim, zdravim in krepkim, ki so nemškega in tudi slovenskega jezika v besedi in pisavi popolnoma zmožni, in morejo dokazati, da je bilo njihovo dosedanje življenje neomadeževano ter da je njihovo gnotno stanje vredno, ponuja se z oddajo službe potovalnega zastopnika, kateri službi bi se morali zavsem posvetiti, in s katero je združena stalna plača s stranskimi dohodki, prilika, zagotoviti si, ako se njih sposobnost dokaže, sigurno in stalno bodočnost.

Za to službo se pa naj le take osebe potegujejo, ktere vsem tem zahtevam vstrezajo in ki imajo veselje do potovalnega posla in so vajene, svoje dolžnosti z resnostjo, pridnostjo in žilavo vstrajnostjo izpolnovati, pri čemur se pa tudi brezmadežno obnašanje zahteva.

Lastnoročne, nemško in slovensko pisane prošnje, katerim se morajo priložiti prepisi spričeval, naj se pošljejo pod „11.471“ v Gradec, poste restante.